

GWĩTWO KWA MŨNABII

Lesoni 2 ya Oktoba 10, 2026

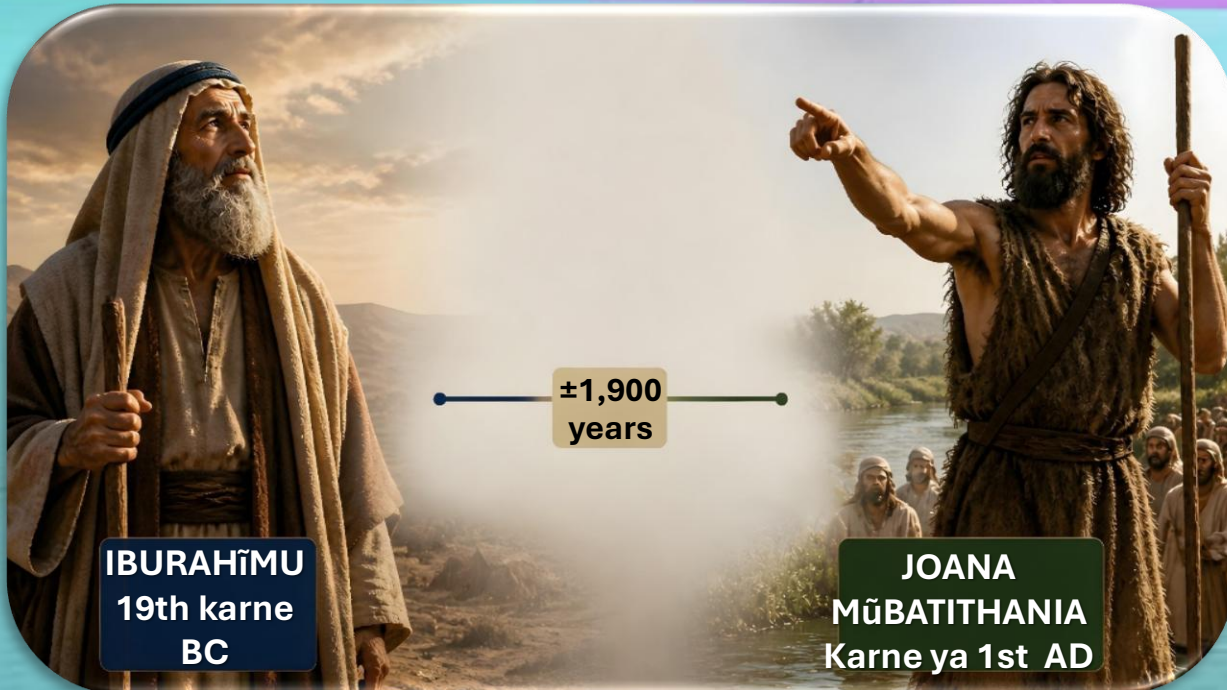
«Ningĩ ngĩigua
mũgambo wa Mwathani
ũkĩũria atĩrĩ, “Nũũ
ngũtũma? Na nũũ
ũgũthĩ handũ haitũ?”
Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ,
“Nĩ ũyũ haha.
Ndũma!”.»
(Isaia 6:8)

Ta mīaka 1,900 nīyo īhakanītie Iburahīmu (mūnabii wa mbere wa Kīrīkanīro Gīkūrū) kuuma harī Johana Mūbatithania (mūnabii wa mbere wa Kīrīkanīro Kīerū).

Rīanīrō rīa mbere kīrīkanīro rīarī kūhītūkīra “mbegū.” Rīanīrō rīa kerī rīarī gūkinya kwa “mbegū” (Jīsū), ūrīa wa kūhingia kīrīkanīro kīrīa kīeranīrwo.

Gatagatī-inī kau, anabii angī nī metītwo macokanīrīrie ūnyitanīri wa andū na Ngai na gūtūūria mwīhoko wa gwetererwo kwa messia. Amwe ona nī magwetaga na makanīrīra ihinda rīagīrīru rīa gūūka kwa Messiah.

Anabii aya mathuuragwo? Mamūkagīra atīa rītana rīu rīa ūnabii?

Iburahīmu: Mūnabii wa kīrīkanīro

Elija: Mūnabii wa gūcokanīrīria

Isaia: Mūnabii wa kī-messiah

Danieli: Mūnabii wa mahinda mokīte

Johana Mūbatithania: Mūthii wa mbere

IBURAHĪMU: MŪNABII WA KĪRĪKANĪRO

"Nake Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, "Thaama uume bŭrŭri wanyu na ũtige andũ anyu, na nyũmba ya thoguo, ũthĩ bŭrŭri ũrĩa ngaakuonia." " (Kĩaesis 12:1 NIV)

Iburahĩmu nĩwe mŭndũ wa mbere gwĩtwo "mŭnabii" (Kĩa. 20:7). Etĩtwo ĩmwe kwa ĩmwe nĩ Ngai na akĩũrio atiganĩrie ũhooi mĩhianano na waganu ũrĩa wamũrigicĩirie athĩĩ kŭndũ gũtoĩkaine (Kĩa. 12:1).

Hamwe na rĩtana rĩu harĩ na ciĩranĩro kĩhĩri. Nĩ angĩakorirwo na irathimo cia Ngai, nĩ angĩambatarario, na kũhĩtũkĩra we, irathimo ikinyĩre "bamĩrĩ ciothe cia thĩ" (Kĩa. 12:2-3).

Amũkĩirie atĩa rĩtana rĩu? "Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Iburahĩmu rĩrĩa eetirwo athĩĩ bŭrŭri ũrĩa aaheagwo ũtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthĩĩ, o na akorwo ndaamenyaga kŭrĩa aathiiaga" (Heb 11:8).

Ta mŭnabii, Iburahĩmu ndetĩtwo anĩrĩre wanangĩku wetereirie, no nĩ onanie Ngai wa ma na aguĩrie kĩranĩrokĩa ũhonokio kũhĩtũkĩra Messiah.

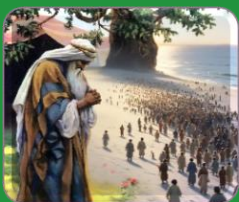
IBURAHĪMU: MŪNABII WA KĪRĪKANĪRO

“Nake Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, “Thaama uume bŭrŭri wanyu na ũtige andũ anyu, na nyũmba ya thoguo, ũthĩ bŭrŭri ũrĩa ngaakuonia.” (Kĩaesis 12:1 NIV)

Rĩrĩa aikarĩte Kanaani, Iburahĩmu (ũrĩa kĩhumo rĩtwa rĩake rĩarĩ Iburamu) nĩagĩte na matũngana na Ngai, rĩrĩa amũkĩrire ndũmĩrĩri mwanya:

Thĩiniĩ wa Shekemu nĩ erĩrwo atĩ njiarwa ciake nĩikagaya bŭrŭri wa Kanaani (Kĩa. 12:6-7)

Thĩiniĩ wa Betheli, Ngai akĩerũhia kĩrĩkanĩro gĩake, akĩmwĩra atĩ njiarwa ciake cigakorwo ihaana ta “rũkũngũ rwa thĩ” (Kĩa. 13:14-18)

Kũu Mamure, agĩkĩrwo hinya atĩ njiarwa ciake ikaingĩha o ta njata. “Aburamu agĩtĩkia Jehova. Nake Jehova agĩkenio nĩ wĩtĩkio ũcio, akĩmũtua mũthingu” (Kĩa. 15:1-6 NIV)

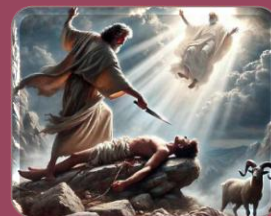
Kahinda-inĩ o kau, Ngai akĩgĩa na kĩrĩkanĩro na Aburamu, ahĩtũkĩire gatagatĩ ka igongona (Kĩa. 15:7-21)

Ngai akĩgarũra rĩtwa rĩake na rĩa Sarai, na akĩmũiguithia atĩ mũmũgai agakorwo arĩ mũriũ wa Sarai. (Kĩa. 17:1-8, 15-16)

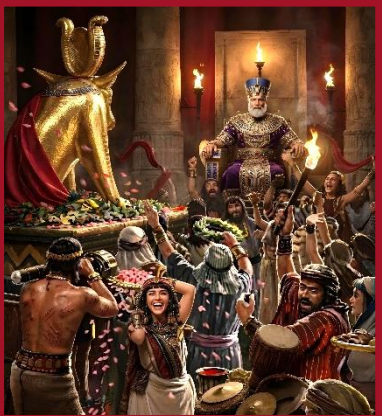
Kĩrũgamo, Ngai nĩ oimĩrĩire Iburahĩmu, hamwe na araike eerĩ, na makĩanĩrĩra gũciarwo kwa Isaka (Kĩa. 18:1-2, 10)

Ngai akĩũria Iburahĩm arute mũrũwe Isaka. By providing a substitute sacrifice, the great plan of redemption was revealed to him (Kĩa. 22:1-3, 9-13).

ELIJA: MŪNABII WA GŪCOKANĪRĪRIA

“Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri acio mahaana ta kamũrangi koinĩkangu, karĩa gatheecaga mũndũ guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ūguo nĩguo Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe mamwĩhokaga.” (2 Atha 18:21)

Ahabu na Jezebeli matongoretie bŭrŭri wa Isiraeli kũingĩra ũgwati-inĩ mŭnene wa kŭruma Ngai. No anyinyi matungataga Ngai; acio angĩ othe mathathaiyagia ngai cia Baali, Ashera, na ngai ingĩ. ũhoro ũrĩa ũthiŭrŭrũkĩirie, Ngai etĩte mŭnabii Elija acokanĩrĩrie ngwatanĩro yake na rŭrĩrĩ rŭthure (1 Ath 17:1).

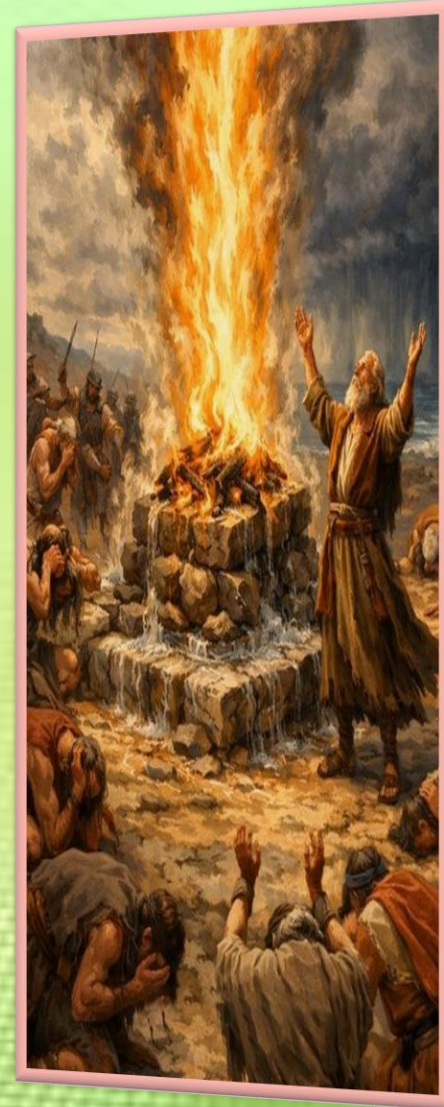

Athutha wa mĩaka ĩigana ũna ya riũwa, Elija nĩ etire Aisiraeli Kĩrĩma-inĩ kĩa Karmeli amomĩrcĩrie macokerere Ngai, no matigana gŭcokia (1 Ath 18:21). kwahũthĩkire kĩama nĩguo mamenye Ngai wa ma (1 Ath 18:30-39).

Ndũmĩrĩri ya mŭnabii Elija— matiganĩrie ũhooi mĩhianano na macokerere Ngai—nĩ-ĩ-kanĩrĩrwo rĩngĩ na hinya mbere ya Rĩũka rĩa Kerĩ. Gĩtũmi kĩayo kĩnene: gŭtũũria kĩgongona kĩa bamĩrĩ (Malaki 4:5-6).

Kũhĩtũkĩra bamĩrĩ, ũthathaiya nĩ ũrĩcokanagĩrĩrio kũrĩ kanitha, matũũra, ona mabŭrŭri-inĩ. Nũ ũrĩhingagia wĩra ũyũ? Wee na nĩ nĩ ithuuĩ Elija arĩa marabatania o harĩa tũrĩ ũmũthĩ.

ISAIA: MŪNABII WA KĪ-MESSIAH

"Ithuothe, nītũhītītie njĩra, tũgaturuura ta ng'ondũ ciũrĩte, o mũndũ agathĩĩ na njĩra yake mwene; nake Jehova nĩamũigĩrĩire waganu witũ ithuothe." (Isaia 53:6)

Isaia etĩtwo orie andũ moone wĩhia wao metĩkĩre wohanĩri wa Ngai (Isaia 1:18).

Rĩrĩa Mũthamaki Uzziah akuire, Isaia amũkĩrire kĩoneki kĩagucagĩrĩria kĩrĩa ari. rikanire hĩndĩ ciothe ũtungata-inĩ wake: Ngai arĩ thĩiniĩ wa Hekarũ Yake na, rĩrĩa itugĩ cia mũrango cienyenyire, ngoro ya mũnabii ĩkĩinaina nĩũndũ kwĩaaga gwake (Isaia 6:1-5).

Arĩkĩtie kwoherwo, nĩ ahotire, nĩ ahotire kwanĩrĩra ndũmĩrĩri ya Ngai atarĩ na guoya: "Ndĩ haha, ndũma" (Isaia 6:6-8).

ũtũngata wake mũraya ndwarĩ tu rĩtana rĩa kwĩrira, no anagĩzrĩra wĩra wa Jĩsũ, ũrĩa Messiah.

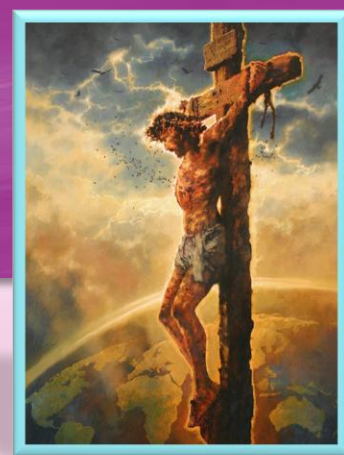

Ti ũndũ wa kũmakania, ibuku rĩa Isaia rĩtagwo "Mwanjio (kĩhuumo) wa-ũhoru mwega" (ta kuga, ũhoru mwega mbere ya ũhoru Mwega).

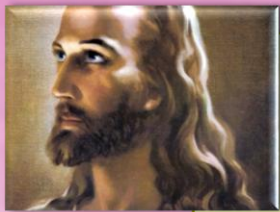

ISAIA: MŪNABII WA KĨ-MESSIAH

"Ithuothe, nītūhītītie njĩra, tūgaturuura ta ng'ondũ ciūrĩte, o mūdũ agathĩ na njĩra yake mwene; nake Jehova nĩamũigĩrĩire waganu witũ ithuothe." (Isaia 53:6)

Gĩcunjĩ kĩa 53 kĩa Isaiah ĩkoragwo na ũtarĩria mwegu wa mũbango wa ũhonokio ũtũarithĩtio nĩ Jĩsũ:

Ciira wake ndwarĩ wa mwĩrĩ, warĩ wa kĩroho (v. 2)

Amenirwo, agĩtihio, na agĩtiganĩrio (v. 3)

Onagũtuĩka nĩ ahonagia irĩndĩ, itiamwĩtĩkĩire (v. 4)

Kũhītũkĩra gĩkuũ gĩake mũtharaba-inĩ atũheaga ũhonokio (v. 5)

Ngai aigire igũrũ rĩake mehia maitũ moothe (v. 6)

Ndeyarĩrĩrie mbere ya arĩa mamũthitakaga (v. 7)

Ageririo na agĩtuĩrwo gĩkuũ (v. 8)

Athikirwo hamwe na arĩa atongu (v. 9a)

Ndoimire ehĩtie (v. 9b)

Ariũkire thutha wa gĩkuũ gĩake gĩa gũtũtheria (v. 10)

Mũthenya ũmwe nĩ agatũũrania na arĩa akũũrĩte (v. 11)

Na thaa ici, nĩ mūtũthaithanĩri (v. 12)

DANIELI: MŪNABII WA MARĪA MOOKĪRE

“no nĩ kūrĩ Ngai ũrĩ igũrũ ũguũranagĩria maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ. Nĩwe wonetie Mũthamaki Nebukadinezaru ũrĩa gũgaikara matukũ-inĩ ma thuutha.” (Danieli 2:28a)

Kuuma kĩambĩrĩria, Danieli oĩkaine nĩ ũndũ wa ũthingu wake. Arĩ mwĩhokeku nginya ona mĩrĩrĩ-ine (Dan. 1:8); arĩ mwĩhokeku o na thĩiniĩ wa ũthathaiya wa Ngai (Dan. 2:27-30); arĩ mwĩhokeku ona kuona Nebukadinezaru ũũru ũrĩa ũrĩmũkora (Dan. 4:19); arĩ mwĩhokeku o nginya kũmenereria wĩhia wa Beluteshazaru (Dan. 5:22-23); arĩ mwĩhokeku ona ũtũro-inĩ wake wa mahoya (Dan. 6:10).

Kuongera harĩ ndũmĩrĩri ĩrĩa aheanaga na ũtũũro wake mwene, nĩ etĩtwo anĩrĩre kũrũgama na kũũgwa kwa mothamaki manene thĩiniĩ wa thĩ: Babĩloni, Aperusi, Agiriki, Roma na Europa (Dn. 2, 7-12).

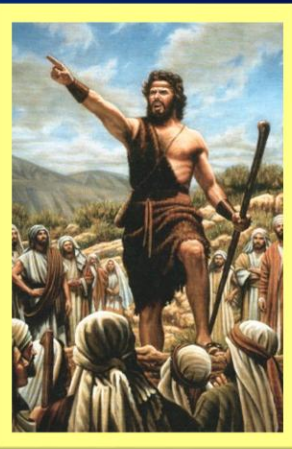
Kũnyitana thĩiniĩ wa morathi ma mothamaki, Danieli anĩrĩre Ituanĩro (Dan. 7:9-10) na ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru weega rĩa rĩũka rĩa Jĩsũ rita rĩa mbere (Dan. 9:24-27).

Morathi make matũteithagia ũmũthĩ kwanĩrĩra kũhinga kwa mbere na kũrĩa kũrĩhinga ihinda rĩũkĩte: gũũka kwa ũthamaki wa Ngai (Dan. 2:44; 7:27).

JOHANA MŪBATITHANIA: MŪNABII MBERE YA

“Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mŭnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mŭgambo wa mŭndũ ũranĩrĩra werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’ ” (Johana 1:23)

Ta anabii arĩa angĩ—ta Samueli kana Jeremia—Johana aigirwo keheri-inĩ mbere ya atanaciarwo. Etĩtwo arute wĩra wa Elija, ta mũhanyũki mbere wa Messiah (Luka 1:13-17).

ũtũũro wake mũbarĩrĩ, na kũigwa atĩ nĩ kwagĩrĩire amenererie wĩhia na kũmonia ihenya rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩa kwĩrira, ũndũ ũrĩa watũmire aingĩ mabatithio (Mariko 1:4-6). ũtungata wake warehire ũgarũrũki kũrĩ Aisiraeli ona ndaimono ihotekete ĩgeragie kũingĩrĩra ĩhũrane, o nnginya kũrehe gĩkuũ kĩa mŭnabii (Luka 9:9).

Wĩra wa Johana (wĩra o ũrĩa warĩ wa Elija) rĩu nĩ wĩra witũ. Twĩtĩtwo twĩharĩrie nĩũndũ wa rĩũka rĩa Jĩsũ tũkĩanĩrĩra kũrĩ oothe injili ya kwĩrira na ũhonokio kũhĩtũkĩra gĩkuũ gĩtũtheragia kĩa Jĩsũ.

Ti gĩtanda kĩa mahũwa ma roses. Wĩtagia wĩhokeku, wĩtĩkio na wĩrutĩri. ũgitĩri ti mwĩranĩre, no ũtũũro wa tene tene nĩ (witũ, na wa arĩa mamũkĩra ndũmĩrĩri ũmũthĩ).

“Harĩ goro wa mwanya kanitha-inĩ wa Ngai thĩiniĩ wa thĩ ũmũthĩ—
aramati a mũgũnda-inĩ Wake wa mĩthabibũ—nĩ ndũmĩrĩri ya ũtarani
na mootaro maheanĩtwo kũhĩtũkĩra anabii arĩa monanirie weega
wendi Wake wa tene tene nĩũndũ wa rũrĩrĩ rwa andũ. Thĩiniĩ wa
morutani ma anabii, wendo Wake kũrĩ rũrĩrĩ rũrĩte na mũbango Wake
harĩ wendo wa ũhonokio wao warĩ mũguũrie weega. [...] Na ũmũthĩ
ndũmĩrĩri ya Ngai kũrĩ kanitha Wake—kũrĩ arĩa maraingĩra mũgũnda-
inĩ Wake wa mĩthabibũ ta aramati ehokeku—ti ũndũ ũngĩ tiga ũcio
warĩtio kũhĩtũkĩra anabii a tene: ““Inĩrai mũgũnda wa mĩthabibũ ũrĩa
ũciaraga maciaro maingĩ: Nĩ Jehova, nĩ nĩ ndĩũmenyagĩrĩra, na nĩ nĩ
ndĩunithagĩria maaĩ hĩndĩ ciothe. Ndĩũrangagĩra mũthenya na ũtukũ,
nĩgeetha mũndũ o na ũrĩkũ ndakaũthũkie.” (Isaia 27:2-3)”

EGW (Prophets and Kings, p. 22)

ŪTARĪRIA: GWĪTWO GWA KĪ-Ī-ŪNABII KWA E G. WHITE

Ellen Gould Harmon amūkĩrire kĩoneki kĩa mbere Decemba 1844, ena ũkūrũ wa mĩaka 17.

William Miller ataũrĩte ũrathi wa Danieli 8:14 ta rĩanĩrĩra rĩa gũcoka kwa Jĩsũ mwaka-inĩ wa 1843. thutha, tarĩki 22 mweri wa October, 1844, ũgĩtuuo. No Jĩsũ ndacokire

ũtarĩrĩria-inĩ ũcio, Ellen nĩ onirio gacĩra garatongoria kuuma thĩ ĩno ongoinga Jerusalemu ya kĩ-Igūrũ, na etĩkia akĩ- Adventist makĩKĩada merekeire Itũũra ltheru, matongoretio nĩ Jĩsũ. Angĩkorwo nĩmatũria maitho mao maroretio harĩ Jĩsũ, nĩ mathiaga na mbere njĩra-inĩ. Marora na kũngĩ, makagũa nja yayo.

Na kĩoneki gĩkĩ, Ngai omagĩrĩria etĩkia atĩ marĩ njĩra-inĩ ĩrĩa nyagĩrĩire. Ona gũtuĩka anyinyi nĩ metĩkirie Ellen hau kabere, nĩacokire agĩtĩkĩrĩka ta mũnabii. Ndũmĩrĩri ciake nĩciomĩrĩrie na ĩgĩtongoria Adventista kuuma kĩhuumo, gũthiĩ na mberer nnginya ũmũthĩ.

